

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/6

Karar Sayısı : 2010/19

Karar Günü : 28.1.2010

R.G. Tarih-Sayı : 18.05.2010-27585

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN :Karşıyaka 5. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU :26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk CezaKanunu'nun 110. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,Anayasa'nın 10. ve 11. maddelerine aykırılığısavıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Cebir, şiddet ve tehditle mağdureyi hürriyetinden yoksun kılma suçundansanıklar hakkında açılan davada, etkin pişmanlığa ilişkin itiraz konusu kuralın yalnızca soruşturmaya başlanmadan önceki serbest bırakmalarla sınırlı olarak uygulanmasının Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali içinbaşvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk CezaKanunu'nun 110. maddesinin itiraz konusu (1) numaralı fıkrasışöyledir:

'Yukarıdaki maddede tanımlanan suçu işleyen kişi, bu suç nedeniylesoruşturmaya başlanmadan önce mağdurun şahsına zararı dokunmaksızın, onu kendiliğinden güvenli bir yerde serbest bırakacak olursa cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 10. ve 11. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, OsmanAlifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, SerruhKALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 29.1.2009 günü yapılan ilkinceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu etkin pişmanlık hükmünün sadece soruşturmayablaşmadan önceki evrede mağdurun serbest bırakıldığı durumlarda uygulanabildiği, oysa kişi hürriyeti aleyhine işlenen bu tür suçlar bakımından eylemin gerçekleştirilmesiyle birlikte genellikle soruşturma aşamasına da geçildiği, dolayısıyla mahkûmiyet halinde verilecek cezadan etkin pişmanlık nedeniyle indirim yapılmasının neredeyse imkânsız bulunduğu bu nedenle kuralın, Yasa'da etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen diğer durumlarla da karşılaştırılmak suretiyle, eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralda, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu bakımından etkin pişmanlık hâli düzenlenmiştir. Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakma olarak tanımlanan suçu işlediği mahkemece sabit görülen failin cezasından, etkin pişmanlık nedeniyle belirlenen oranda indirim yapılabilmesi için, mağdurun şahsına zararı dokunmaksızın sanık tarafından kendiliğinden güvenli bir yerde serbest bırakması yanında, bu işlemin soruşturmaya başlanmadan önce gerçekleşmesi de gerekmektedir. Bu unsurları taşıyan etkin pişmanlığın tespiti halinde öngörülen cezanın üçte ikisine kadar indirilir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre soruşturma, Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden itibaren iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi ifade eder. Dolayısıyla etkin pişmanlık açısından değerlendirmede, öncelikli olarak, hürriyetinden yoksun bırakıldığına dair şüphenin yetkili makamlarca öğrenilmesinden önce mağdurun serbest bırakılmış olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle soruşturma makamlarının işe el koymasından sonra gerçekleşen serbest bırakmalarda suçu işleyen kişinin etkin pişmanlık hükmünden yararlanması mümkün değildir.

Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesiyle eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumunda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişi ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz.

Anayasa'nın 19. maddesinde '*Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğini sahiptir*' denilmiş ve maddede sayılan istisnalar dışında kimsenin hürriyetinden yoksun bırakılamayacağı vurgulanmıştır. Kişi hürriyeti, herkesin genel olarak faydalanması gereken temel haklardan biridir. Bundan mahrumiyet, diğer bazı temel hak ve özgürlüklerin kullanımını doğrudan veolumsuz etkiler. Hukuka aykırı olarak hürriyetinden yoksun bırakılan kişinin bu durumdan bir an önce kurtarılması için gerekli ve etkili tedbirlerle, bu ihlallerin tekrarını önlemek bakımından caydırıcı yasal düzenlemeleri yapmak devletin pozitif yükümlülüklerindendir.

Hukuk devletinde yasakoyucu, ceza siyasetinin gereği olarak Anayasa'nın ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla, cezalandırmada güdülen amacı da gözeterek hangi eylemlerin suç sayılacağına, bunlara verilecek cezanın türü, miktarı, artırımı ve

indirim nedenleri ve oranları ile suçun takibine ve yargılama usulüne ilişkin koşullar öngörebilir.

İtiraz konusu kuralla, mağdurun sanık tarafından soruşturmaya başlanmadan serbest bırakılması şartına bağlı olarak, kişi hürriyetine karşı işlenmiş suçun cezasında etkin pişmanlık indirimi öngörülmektedir. Bundan amaç, mağdur kişinin maddi ve/veya manevi zarar görmeden bir an önce hürriyetine yeniden kavuşturulmasıdır. Suç şüphesi üzerine ilgili adli makamlar, mağdurun kısa sürede serbest kalması için gerekli tedbirlerietkili bir soruşturma ile birlikte almakla yükümlüdürler.

Diğer yandan, suçun işlenmesini takiben,suçluların veya suç örgütlerinin ortaya çıkarılması; mağdurunuğradığı maddi zararının biran önce giderilmesi; ya da,iftira suçunda olduğu üzere, isnat nedeniyle mağdurun cezai yaptırıma maruz kalmasının önlenmesi gibi amaçlarla, etkin pişmanlığın uygulama alanının yasakoyucu tarafından farklı suç tipleri bakımındandaraltılması ya da genişletilmesi mümkündür. Bu, suçun mahiyeti ve etkin pişmanlıktan beklenen hukuki yarar ile doğrudan doğruya irtibatlı bir konudur. Dolayısıyla soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki hukuki yararların farklılığı gözetildiğinde bunlara farklı kurallar uygulanmasında eşitlik ilkesine aykırılık yoktur.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasanın 10. ve 11 maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ

26.9.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 110. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 28.1.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Sacit ADALI

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Esas Sayısı : 2009/6
Karar Sayısı : 2010/19

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ